УДК 340.143, 159.9
А- 43

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою ВНПЗ «Дніпровського гуманітарного університету» від 08.02.2024 р. (протокол № 5)

А-43 Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 15 грудня 2023 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2023. 218 с.

Збірник конференції містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми юриспруденції та психології» (15.12.2023), у роботі якої взяли участь здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова);* канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (*заст. голови);* **Андрій МІРОШНИК** *(секретар);* канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ,** докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО,** докт. юрид. наук, доц. **Сергій ПЕНЬКОВ,** канд. псих. наук, доц. **Людмила ПРІСНЯКОВА,** докт. псих. наук, доц. **Олександр САМОЙЛОВ**

© ВНПЗ ДГУ, 2023
© Автори, 2023

5. Waters, E. A., & Waters, S. A. The development of self-esteem in adolescence. Current directions in psychological science. 2006. №15(1). P. 10-13.

Франценко Олена Петрівна
здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:
Пріснякова Людмила Макарівна
кандидат психологічних наук, доцент,
завідувачка кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету

САМООЦІНКА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я СУЧАСНОЇ БЕЗРОБІТНЬОЇ МОЛОДІ

Психічне здоров'я - одна з найгостріше обговорюваних проблем в психології. Поняття «Психічне здоров'я» фігурує в концепціях безлічі учених, починаючи із стародавніх часів.

Закордонні психологи розглядали психічне здоров'я через: А.Адлер - вираженість соціального інтересу у особистості; К.Юнг - узгоджене ціле, Г.Олпорт -соціальні відносини; А.Маслоу -задоволення потреби самоактуалізації.

При визначенні поняття «Психічне здоров'я» існують різночитання. Так, в словнику психічне здоров'я визначається як стан душевного благополуччя, що характеризується відсутністю хворобливих психічних проявів і що забезпечує адекватну умовам дійсності регуляцію поведінки і діяльності.

Деякі автори визначають психічне здоров'я як ідеальне поняття, засноване на творчих принципах свободи, духовності, індивідуальності, соціальної інтегрованості.

При визначенні поняття «Психічне здоров'я» існують різночитання. Так, в словнику психічне здоров'я визначається як стан душевного благополуччя, що характеризується відсутністю хворобливих психічних проявів і що забезпечує адекватну умовам дійсності регуляцію поведінки і діяльності.

Деякі автори визначають психічне здоров'я як ідеальне поняття, засноване на творчих принципах свободи, духовності, індивідуальності, соціальної інтегрованості. Це не фіксований стан буття, не стан чесноти, задоволеності, щастя. Це не кінцевий пункт, а напрям, в якому людина рухається, слідуючи своїй істин ний природі. А сама суть природи людини

Психічне здоров'я детермінується особливостями балансу, гармонії життєвих сил людини в показниках індивідуальної і соціальної суб'єктності і своєрідності життєвого простору:

- Розвиток є незворотним процесом, що полягає в зміні типа взаємодії з довкіллям. Ця зміна проходить через всі рівні розвитку психіки і свідомості і полягає в якісно іншій здатності інтегрувати і узагальнювати досвід, що отримується в процесі життєдіяльності. З цих позицій розуміння норми повинне грунтуватися на аналізі взаємодії людини з довкіллям, що передбачає перш за все гармонію між умінням людини адаптуватися до середовища і умінням адаптувати його відповідно до своїх потреб. Слід особливо відзначити, що співвідношення між пристосовністю і пристосуванням середовища не є простою рівновагою. Воно залежить не лише від конкретної ситуації, але і від віку людини. Вступ людини до дорослого життя характеризується початком переважання процесів пристосування до середовища, звільненням від інфантил. І людина, що досягла зрілості, в змозі підтримувати динамічний баланс між пристосуванням і пристосовністю при збереженні акценту на переважанні самозмін як передумов зміни зовнішньої ситуації;

Неоднозначність визначення даного феномену пов'язана з тим, що існує безліч підходів до його розуміння. Нами систематизовані підходи до дослідження психічного здоров'я, а також виявлені основні обмеження їх застосування.

Підходи до дослідження психічного здоров'я в психології

ЕВОЛЮЦІОНІСТСЬКИЙ ПІДХІД	**СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД**	**ДИСКУРСИВНИЙ (ДИСПОЗИТИВНИЙ) ПІДХІД**	**АКСІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД**	**АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД**
К. Лоренц В.И.Вернадський В. П. Казначєєв Е. А. Спіркін	П. Бергер Т. Лукман П. Д. Тищєнко З. Фрейд К. Хорні Е. Фромм	В. М. Розін М. Фуко	А. Маслоу А. Кемпінскі	А. А. Бодалєв

До критеріїв психічного здоров'я відноситься, перш за все, відповідність суб'єктивних образів відбиваним об'єктам дійсності і відповідність характеру реакцій зовнішнім подразникам. Поза сумнівом, до критеріїв психічного здоров'я можна віднести рівень зрілості емоційно-вольової і пізнавальної сфер особи, адекватний зросту.

Наступними критеріями психічного здоров'я є адаптивність в мікросоціальних стосунках і здатність самоврядування поведінкою, розумного планування життєвих цілей, підтримки активності в їх досягненні.

Показниками психічного здоров'я особи, за даними більшості авторів, є: ухвалення відповідальності за своє життя; саморозуміння і ухвалення себе; уміння жити в справжньому моменті; свідомість індивідуального буття; здібність до розуміння і ухвалення інших.

Табл.1

Кількісне співвідношення учасників емпіричного дослідження

	1 група (17 років)	2 група (18 років)	3 група (19 років)	4 група (20 років)	5 група (21 рік)
Дівчата	17 (15,4 %)	8 (7, 3 %)	18 (16,4 %)	36 (32,7 %)	13 (11,8 %)
Хлопці	2 (1,8 %)	1 (1%)	5 (4,5 %)	7 (6,4 %)	3 (2,7 %)
Загальна кількість	19(17,3 %)	9 (9 %)	23 (21 %)	43 (39,1 %)	16 (14,5 %)

Таким чином, проаналізувавши учасників дослідження за віковими критеріями, статевими ознаками, можна зробити висновки, що 17р.(1 група 17,3%), 18 р.(2 група 9%), 19 р. (3 група 21%), 20 р.(4 група 39,1%), 21р. (5 група 14,5%).

Табл.2.

Аналіз результатів діагностики по методиці – Самооцінка психічного здоров'я «Душевна рівновага» (С.Степанов). Показники середнього рівня учасників емпіричного дослідження по віковим групам

	1 група (17 років)	2 група (18 років)	3 група (19 років)	4 група (20 років)	5 група (21 рік)
Дівчата	15	18	10	15	15
Хлопці	26	24	20	16	17
Середній показник	20	21	15	15.5	16
Різниця	11	6	10	1	2

Аналіз результатів дав змогу виявити вікові та гендерні особливості: **гендерні** (по середньому значенню) - **дівчата** знаходяться у здоровому психічному стані, **хлопці** знаходяться на прикордонному стані в деяких вікових групах;

вікові (по середньому значенню) - можливо зробити висновок , що 1, 3, 4, 5 групи мають переважно результати, що свідчать про психічне здоров'я, а 2 група (18 років), переважно мають прикордонний стан (це границя між підлітковим та юнацьким віком).

Причина порушень психічного здоров'я криється в нерівномірному розподілі напруги у внутрішній структурі особи. Найбільш значною з них є напруга тим часом, що людина є, і тим, ким йому, на його думку, слід бути.

До характерних рис порушень психічного здоров'я відносяться якісні відхилення від нормального процесу психічного розвитку і порушення, що виявляються в специфічних ситуаціях.